

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΣΔΙΤ)

Ομάδα εργασίας ΤΕΕ/ΤΚΜ



Περίπου 1,5 φορά ακριβότερα από ότι αν υλοποιούνταν ως δημόσια έργα με δανεισμό του δημόσιου, εκτιμάται ότι στοιχίζουν στο ελληνικό κράτος τα μη ανταποδοτικά έργα κοινωνικής υποδομής, που υλοποιούνται μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ).

Εξάλλου, αν συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό η ένταξη στις ΣΔΙΤ μη ανταποδοτικών έργων, σε λίγα χρόνια από σήμερα ένα μεγάλο μέρος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) θα δεσμεύεται για την κάλυψη αντίστοιχων πληρωμών προς τους αναδόχους τους.

Δεδομένου ότι γενικότερα τα μειονεκτήματα των ΣΔΙΤ υπερτερούν συντριπτικά των πλεονεκτημάτων τους, η Πολιτεία οφείλει να εξαντλεί τις δυνατότητες άμεσου δανεισμού, προκειμένου να αυξήσει το ύψος του ΠΔΕ και να εντάξει εκεί τα μη ανταποδοτικά έργα, που θεωρεί απαραίτητα. Ακόμη, όμως, και όταν αποφασίζεται κάτι τέτοιο, πρέπει να γίνεται υπό προϋποθέσεις. Για παράδειγμα, επιβάλλεται να τεθεί οροφή ποσοστού επί του ΠΔΕ, που μπορεί να δεσμεύεται λόγω ΣΔΙΤ (5%-10%).

Τα παραπάνω υπογραμμίζονται στη μελέτη ομάδας εργασίας, που συγκρότησε το ΤΕΕ/ΤΚΜ για το θέμα, κατόπιν εισήγησης της Μόνιμης Επιτροπής Επαγγελματικών Θεμάτων.

Η ομάδα αποτελείται από τους Κωνσταντίνο Σορτίκο, ΠΜ, Γεώργιο Γάγαλη, ΜΜ, Μαρία Γρηγοριάδου, ΠΜ, Βασίλειο Εβρένογλου, ΗΜ, Κωνσταντίνο Ζήκα, ΠΜ, Βασίλειο Καλιμπάνη, ΜΜ, Κωνσταντίνο Λυσαρίδη, ΠΜ, Βενέτη Μπούρα, ΠΜ και Ιωάννη Οικονομίδη, ΜΜ.

Ανέλαβε δε τα εξής: τη διερεύνηση του θεσμικού Πλαισίου εφαρμογής των ΣΔΙΤ, την κριτική αποτίμηση της μέχρι σήμερα εμπειρίας από την εφαρμογή του θεσμού και τη διαμόρφωση προτάσεων-θέσης για την εφαρμογή των ΣΔΙΤ, σχετικά με την εναρμόιση του θεσμικού πλαισίου με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής των ΣΔΙΤ και τη διαμόρφωση κανόνων και προϋποθέσεων για τη βέλτιστη χρησιμοποίηση των ΣΔΙΤ επ' ωφέλεια του δημόσιου συμφέροντος και του συνόλου των συστατικών παραγωγής τεχνικών έργων του Δημόσιου Τομέα.

Τα βασικά συμπεράσματα της εργασίας της ομάδας ακολουθούν:

■ 1. Συμπεράσματα της ομάδας εργασίας

α. Τίθεται το ερώτημα εάν και για ποιόν λόγο χρειαζόταν ειδική νομοθεσία για τις ΣΔΙΤ, δεδομένου ότι για τα έργα παραχώρησης, τα οποία αποτελούν Συμπράξεις Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα, το προϋφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την εκτέλεση των δημοσίων έργων είχε λειτουργήσει ικανοποιητικά.

β. Εάν συνεχισθεί με τον ίδιο ρυθμό η ένταξη στις ΣΔΙΤ μη ανταποδοτικών έργων, σε λίγα χρόνια ένα μεγάλο μέρος του ΠΔΕ θα δεσμεύεται για την κάλυψη των αντίστοιχων πληρωμών προς τους αναδόχους τους.

γ. Το κόστος των έργων, που υλοποιούνται μέσω ΣΔΙΤ είναι σημαντικά μεγαλύτερο από το κόστος με το οποίο θα υλοποιούνταν τα ίδια έργα, αν κατασκευάζονταν ως Δημόσια Έργα, χρηματοδοτούμενα από το ΠΔΕ. Εκτιμάται ότι το κόστος των μη ανταποδοτικών έργων κοινωνικής υποδομής, που υλοποιούνται μέσω ΣΔΙΤ στοιχίζουν στο Ελληνι-

κό Δημόσιο περίπου 1,5 φορά περισσότερο από ότι εάν υλοποιούνταν ως δημόσια έργα, με δανεισμό του Δημοσίου.

δ. Έμμεσες επιπτώσεις για την οικονομία της χώρας, που είναι αποτέλεσμα της ένταξης έργων στις ΣΔΙΤ είναι η μεταφορά σημαντικών ποσών στο εξωτερικό, η αποδυνάμωση των κατασκευαστικών επιχειρήσεων κάθε βαθμίδας, καθώς και των ελληνικών γραφείων μελετών και, τέλος, η αφαίρεση σοβαρού τεχνικού αντικειμένου από τις δημόσιες τεχνικές υπηρεσίες.

ε. Ο Ν. 3389/2005 δε θέτει καμιά προϋπόθεση για την ένταξη των δημοσίων έργων στις ΣΔΙΤ, ούτε επιβάλλει συγκριτική αξιολόγηση και βαθμολόγηση κριτηρίων για τα προς ένταξη έργα.

στ. Η μόνη δικαιολογία ένταξης των ανταποδοτικών έργων κάτω των 200 εκ. ευρώ στις ΣΔΙΤ είναι ότι έγινε για να μπορεί να χρησιμοποιείται ως επιχείρημα γενικά υπέρ των ΣΔΙΤ η ανάληψη των επιχειρηματικών κινδύνων εκ μέρους του Αναδόχου, κάτι που ισχύει μόνον για τα ανταποδοτικά έργα, δηλαδή για το 1 από τα 52 που εντάχθηκαν μέχρι σήμερα στις ΣΔΙΤ.

ζ. Τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή των ΣΔΙΤ στους επαγγελματικούς χώρους των κατασκευαστών και των μελετητών δημοσίων έργων είναι πολλά και πολύπλευρα:

- Η ενιαία ανάθεση παρόμοιων αυτοτελών έργων παραβιάζει τις Αρχές της Αναλογικότητας και του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, αλλοιώνοντας τις τάξεις των απαιτούμενων εργοληπτικών και μελετητικών πτυχίων για την εκτέλεση των έργων.

- Υπάρχει πλήρης ακύρωση της ισχύουσας Νομοθεσίας περί ανάθεσης και εκπόνησης Μελετών Δ.Ε., καθώς και περί ανάθεσης της κατασκευής Δημοσίων Έργων.

- Δεν υπάρχει καμιά διασφάλιση των αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών των Μηχανικών Μελετητών και Συμβούλων, που είναι αναγκαία σε όλα τα στάδια της διαδικασίας εκτέλεσης έργων μέσω ΣΔΙΤ.

- Οι διαδικασίες ανάθεσης των υπηρεσιών Συμβούλων υποστήριξης των Κυρίων των έργων για την υποβολή προτάσεων ένταξης έργων στις ΣΔΙΤ έγιναν χωρίς τήρηση των διαδικασιών του Ν. 3316/2005.

■ 2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

2.1 Προτάσεις για την ένταξη έργων στις ΣΔΙΤ

α. Στις ΣΔΙΤ να εντάσσονται ΜΟΝΟ μη ανταποδοτικά έργα. Τα ανταποδοτικά έργα να ανατίθενται ως έργα παραχώρησης.

β. Δεδομένου ότι τα μειονεκτήματα των ΣΔΙΤ υπερτερούν συντριπτικά των πλεονεκτημάτων τους, η Πολιτεία οφείλει να εξαντλεί τις δυνατότητες άμεσου δανεισμού, προκειμένου να αυξήσει το ύψος του ΠΔΕ και να εντάξει εκεί τα μη ανταποδοτικά έργα, που θεωρεί απαραίτητα.

γ. Όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατότητες άμεσου δανεισμού, να προσφεύγει η Πολιτεία στις ΣΔΙΤ, ΜΟΝΟΝ με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Να τεθεί οροφή ποσοστού επί του ΠΔΕ, που μπορεί να δεσμεύεται λόγω ΣΔΙΤ (5%-10%).

- Οι αποφάσεις για ένταξη έργων στις ΣΔΙΤ να λαμβάνονται αφού γίνει καταγραφή των επιτακτικών αναγκών της χώρας, ιεράρχησή τους με σταθερά κριτήρια και με πολιτική συναίνεση, λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους, όπως η χωρο-

θέτηση και οι εξ αυτής επιπτώσεις, η επίπτωση στις τοπικές κοινωνίες, η ανάγκη περιφερειακής ανάπτυξης, το ποσοστό συμμετοχής της εργασίας στην κατασκευή, αλλά και στη λειτουργία του έργου, η προσεκτική επιλογή των προδιαγραφών και των απαιτήσεων, ώστε να συμβάλουν θετικά προς την κατεύθυνση της οικονομίας, της τεχνικής αρτιότητας και όλων των παραπάνω στόχων.

2.2 Προτάσεις κοινές για έργα παραχώρησης και ΣΔΙΤ

α. Πριν από την ανακήρυξη Αναδόχου, να έχει προηγηθεί ως υποχρεωτική προϋπόθεση έγκρισης και υπογραφής της σύμβασης, η κάλυψη όλων των προαπαιτούμενων υποχρεώσεων του Δημοσίου (ελεύθερος χώρος εργασίας, εξασφάλιση τυχόν οικονομικής συμμετοχής κ.λπ.).

β. Να προβλέπονται σαφείς όροι και ρήτρες υποχρεώσεων του Αναδόχου στην περίπτωση πρόσθετων εργασιών ή τροποποιήσεων όρων της σύμβασης. Κάθε έγκριση τροποποίησης ή προσθήκης με σχετικά σοβαρές επιπτώσεις, να προϋποθέτει σύμφωνη γνώμη του Οργάνου, που ενέκρινε την αρχική επιλογή. Να εξεταστεί η περίπτωση να τίθεται ως όρος στις Διακηρύξεις, η δυνατότητα εκτέλεσης πρόσθετων εργασιών με άλλους αναδόχους.

γ. Να υπάρχει πλήρης διαφάνεια σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, από την επιλογή των έργων έως και το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού, αλλά και κατά την εκτέλεση της σύμβασης, περιλαμβανομένης και της εκμετάλλευσής – λειτουργίας του έργου. Να επιβληθεί η υποχρέωση γνωστοποίησης κάθε στοιχείου σε θεσμοθετημένους φορείς (ΤΕΕ, Δήμοι, Νομαρχίες κ.λπ.).

δ. Να προβλεφθεί η συμμετοχή του ΤΕΕ ως θεσμοθετημένου συμβούλου της Πολιτείας (με γνώμη) σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

ε. Σύσταση «Κοινωνικής Επιτροπής Παρακολούθησης» της εκτέλεσης της σύμβασης, που θα στελεκώνεται υποχρεωτικά και περιοριστικά με Μηχανικούς, Νομικούς, και Οικονομολόγους, θα ελέγχει την κάλυψη των συμβατικών υποχρεώσεων, τόσο του Αναδόχου, όσο και του Δημοσίου και θα αποφαίνεται τεκμηριωμένα με σχετικό Πρακτικό.

στ. Στα μη ειδικά έργα, ο Ανεξάρτητος Μηχανικός να έχει το ρόλο του διαιτητή.

ζ. Να τεθεί η υποχρέωση για τον Ανάδοχο του έργου να αναθέτει σε τοπικούς υπεργολάβους ποσοστό τουλάχιστον 30% του έργου.

η. Σε όλες τις περιπτώσεις των έργων να προηγείται των διαδικασιών η εκπόνηση Προμελετών, ώστε να κατοχυρώνονται οι βασικές επιλογές του Κυρίου του Έργου.

θ. Να εφαρμόζονται υποχρεωτικά οι διατάξεις του Ν. 3316/2005 και των σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων, καθώς και οι διατάξεις της νομοθεσίας περί δημοσίων έργων.

ι. Να μη λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία σε ΣΔΙΤ ή έργα παραχώρησης ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης.

ια. Να απλοποιηθεί η διαδικασία των ΣΔΙΤ, στα πρότυπα των αντίστοιχων διαδικασιών των έργων παραχώρησης και να ανατίθενται κατά το δυνατόν αυτοτελή, μεμονωμένα έργα. ■

Επιβάλλεται να τεθεί οροφή ποσοστού επί του ΠΔΕ, που μπορεί να δεσμεύεται λόγω ΣΔΙΤ (5%-10%).

Ο Ν. 3389/2005 δε θέτει καμιά προϋπόθεση για την ένταξη των δημοσίων έργων στις ΣΔΙΤ